

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

4.1 ผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1.1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

4.1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งประกอบด้วยข้อมูล 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

4.1.2.1 ด้านนโยบาย และแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

4.1.2.2 ด้านความรู้ความเข้าใจในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

4.1.2.3 ด้านการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

4.1.2.4 ด้านการสนับสนุนการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

4.1.3 ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

4.1.1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ อาชวราชาการ วุฒิการศึษา และประสพการณั ไดดังตอไปนั

4.1.1.1 เพศ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.28 ส่วนเพศชายมี ร้อยละ 34.72

4.1.1.2 อายุ

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเมื่อจำแนกตามอายุแล้ว ปรากฏดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าร้อยละของครูผู้สอนชั้น ป.1-3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	ร้อยละ			
	ครู ป.1	ครู ป.2	ครู ป.3	รวม
ต่ำกว่า 25 ปี	2.72	2.43	-	1.82
26 - 35 ปี	26.36	39.00	31.82	32.12
36 - 45 ปี	49.10	37.05	27.27	37.88
46 ปีขึ้นไป	21.82	21.52	40.91	28.18
รวม	100	100	100	100

จากตารางที่ 4 อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยส่วนรวมอยู่ระหว่าง 36-45 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ 26-35 ปี และน้อยที่สุดคือ ต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.88, 32.12 และ 1.82 ตามลำดับ

4.1.1.3 อาชวราชาการ

จำนวนกลุ่มตัวอย่างเมื่อจำแนกตามอาชวราชาการแล้วจะปรากฏดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าร้อยละของครูผู้สอนชั้น ป.1-3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุราชการ

อายุราชการ	ร้อยละ			รวม
	ครู ป.1	ครู ป.2	ครู ป.3	
1 - 5 ปี	7.27	21.82	7.28	12.12
6 - 10 ปี	11.82	11.82	10.00	11.22
11 - 15 ปี	40.00	50.91	30.00	40.30
16 - 20 ปี	11.82	15.45	26.36	17.88
21 ปีขึ้นไป	29.09	-	26.36	18.48
รวม	100	100	100	100

จากตารางที่ 5 ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวม มีอายุราชการในช่วงระหว่าง 11-15 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.30 รองลงมาคือ ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป ร้อยละ 18.48 และน้อยที่สุดคือ อายุราชการ ระหว่าง 6-10 ปี ร้อยละ 11.22

4.1.1.4 วุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ได้จำแนกออกเป็น ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท และอื่นๆ ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา จะปรากฏดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าร้อยละของครูผู้สอนชั้น ป.1-3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	ร้อยละ			
	ครู ป.1	ครู ป.2	ครู ป.3	รวม
ต่ำกว่าปริญญาตรี	29.09	25.45	25.45	26.67
ปริญญาตรี	68.18	74.55	74.55	72.42
ปริญญาโท	2.73	-	-	0.91
อื่นๆ	-	-	-	-
รวม	100	100	100	100

จากตารางที่ 6 ผู้ตอบแบบสอบถาม มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 72.42 รองลงมาเป็นระดับต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 26.67 และน้อยที่สุดเป็นระดับปริญญาโท ร้อยละ 0.91 ซึ่งเป็นครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เท่านั้น

4.1.1.5 ประสบการณ์

จากข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมมาได้จากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลด้านการได้รับประสบการณ์ด้านความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) นำเสนอไว้ในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าร้อยละของครูผู้สอนชั้น ป.1-3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น

ประสบการณ์	ร้อยละ			
	ครู ป.1	ครู ป.2	ครู ป.3	รวม
1. การประชุมอบรมในหน่วยงานของครูผู้สอนตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	93.64	83.64	67.27	81.52
2. การประชุมอบรมที่หน่วยงานอื่นเป็นผู้จัด	8.18	5.45	22.73	12.12
3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	71.82	82.73	75.45	76.67
4. การศึกษาดูงานจากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.	20.91	17.27	24.55	20.91
5. การศึกษาดูงานจากโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดอื่นๆ	9.09	23.64	11.82	14.85
6. การนิเทศจากบุคคลต่างๆ	17.27	12.73	18.10	16.06
7. อื่นๆ	0.00	0.00	6.36	2.12

จากตารางที่ 7 ประสพการณ์ด้านความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โดยรวม ส่วนใหญ่มีประสพการณ์จากการประชุมอบรมในหน่วยงานของครูผู้สอน ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คิดเป็นร้อยละ 81.52 รองลงมาคือ การได้รับประสพการณ์จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ร้อยละ 76.67 และได้รับประสพการณ์จากด้านอื่นๆ น้อยที่สุด ร้อยละ 2.12

4.1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสพการณ์ชีวิต

ผู้วิจัยนำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสพการณ์ชีวิต ของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น มาจำแนกตามด้านนโยบายและแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสพการณ์ชีวิต ด้านความรู้ความเข้าใจในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสพการณ์ชีวิต ด้านการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสพการณ์ชีวิต และด้านการสนับสนุนการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสพการณ์ชีวิต แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของปัญหาการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสพการณ์ชีวิต เป็นรายชื่อ รายด้านตามลำดับดังต่อไปนี้

4.1.2.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านนโยบายและแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสพการณ์ชีวิต

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสพการณ์ชีวิต ด้านนโยบายและแผนงาน ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายของปัญหาและอุปสรรค
การใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของครู
ผู้สอน ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น
ด้านนโยบายและแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น

ข้อที่	รายการ	ระดับปัญหา							
		ครู ป.1		ครู ป.2		ครู ป.3		รวม	
		$\bar{X}$ (S.D)	แปลความ	$\bar{X}$ (S.D)	แปลความ	$\bar{X}$ (S.D)	แปลความ	$\bar{X}$ (S.D)	แปลความ
1.	เป้าหมายของโรงเรียนในการพัฒนาการสอน	3.15 (0.96)	ปานกลาง	3.09 (1.04)	ปานกลาง	3.24 (0.89)	ปานกลาง	3.16 (0.96)	ปานกลาง
2.	ด้านแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอน	3.11 (1.07)	ปานกลาง	3.18 (0.96)	ปานกลาง	3.48 (0.95)	ปานกลาง	3.85 (1.04)	ปานกลาง
3.	ระยะเวลาในการกำหนดนโยบายและแผนงาน การใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอน	3.04 (1.04)	ปานกลาง	2.88 (0.98)	ปานกลาง	3.25 (1.37)	ปานกลาง	3.65 (1.16)	ปานกลาง
4.	ด้านนโยบายการจัดครูเข้าสอน	3.04 (1.31)	ปานกลาง	2.88 (1.22)	ปานกลาง	3.25 (1.09)	ปานกลาง	3.65 (1.23)	ปานกลาง
รวม		$\bar{X}$ (S.D)		$\bar{X}$ (S.D)		$\bar{X}$ (S.D)		$\bar{X}$ (S.D)	
		3.11 (1.11)	ปานกลาง	2.94 (1.11)	ปานกลาง	3.22 (1.11)	ปานกลาง	3.09 (1.10)	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า ปัญหาการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของครูผู้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านนโยบายและแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้นในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยส่วนรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยที่ระดับปานกลางทุกข้อ เรียงตามลำดับ คือ ด้านแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอน การกำหนดนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียนในการพัฒนาการสอน ระยะเวลาในการกำหนดนโยบายและแผนงาน การใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอน และด้านนโยบายการจัดครูผู้เข้าสอน

4.1.2.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านความรู้ความเข้าใจในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้นในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตด้านความรู้ ความเข้าใจในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายของปัญหาและอุปสรรคการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ในการ สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของครูผู้สอน ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านความรู้ความเข้าใจในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น

ข้อที่	รายการ	ระดับปัญหา							
		ครู ป.1		ครู ป.2		ครู ป.3		รวม	
		$\bar{X}$ (S.D)	แปลความ	$\bar{X}$ (S.D)	แปลความ	$\bar{X}$ (S.D)	แปลความ	$\bar{X}$ (S.D)	แปลความ
1.	ความเข้าใจในหลักการจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533	2.48 (1.06)	ปานกลาง	2.94 (1.03)	ปานกลาง	3.03 (1.15)	ปานกลาง	2.93 (1.08)	ปานกลาง
2.	ความเข้าใจจุดประสงค์ในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการสอน	2.80 (1.22)	ปานกลาง	2.84 (1.33)	ปานกลาง	3.00 (1.03)	ปานกลาง	2.88 (1.20)	ปานกลาง
3.	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการสอน	2.88 (0.13)	ปานกลาง	3.18 (1.13)	ปานกลาง	3.35 (1.15)	ปานกลาง	3.14 (0.96)	ปานกลาง
4.	ความสามารถในการวิเคราะห์จุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชา	3.13 (0.98)	ปานกลาง	3.14 (1.19)	ปานกลาง	3.18 (0.62)	ปานกลาง	3.15 (0.99)	ปานกลาง
5.	ความเข้าใจวิธีการในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น	2.86 (1.17)	ปานกลาง	3.26 (1.06)	ปานกลาง	3.11 (1.09)	ปานกลาง	3.08 (1.12)	ปานกลาง
6.	ความเข้าใจในกระบวนการในการจัดทำแผนการสอนที่เน้นการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ในการสอน	3.11 (1.04)	ปานกลาง	3.05 (1.20)	ปานกลาง	3.38 (1.13)	ปานกลาง	3.18 (1.14)	ปานกลาง

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายของปัญหาและอุปสรรค
การใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการ สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของครู
ผู้สอน ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น
ด้านความรู้ความเข้าใจในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ระดับปัญหา							
		ครู ป.1		ครู ป.2		ครู ป.3		รวม	
		$\bar{X}$	แปลความ	$\bar{X}$	แปลความ	$\bar{X}$	แปลความ	$\bar{X}$	แปลความ
		(S.D)		(S.D)		(S.D)		(S.D)	
7.	ความรู้ความเข้าใจในการเขียน จุดประสงค์นำทาง	2.85 (1.08)	ปานกลาง	2.86 (1.08)	ปานกลาง	3.04 (1.02)	ปานกลาง	2.92 (1.06)	ปานกลาง
8.	ความรู้ ความเข้าใจในการเลือก เนื้อหาที่จะสอน โดยใช้ทักษะ กระบวนการ 9 ขั้น	3.25 (0.70)	ปานกลาง	2.76 (1.24)	ปานกลาง	3.43 (0.95)	ปานกลาง	3.15 (1.07)	ปานกลาง
9.	ความรู้ ความเข้าใจในการเลือก ใช้วิธีการสอน เทคนิคการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนให้ เหมาะกับการใช้ทักษะกระบวนการ การ 9 ขั้น ในการสอน	2.95 (1.10)	ปานกลาง	2.73 (1.16)	ปานกลาง	3.16 (1.09)	ปานกลาง	2.95 (1.13)	ปานกลาง
10.	ความรู้ ความเข้าใจในการวัดผล และประเมินผลหลังการสอนโดย ใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น	2.97 (1.18)	ปานกลาง	2.63 (1.24)	ปานกลาง	2.93 (0.93)	ปานกลาง	2.81 (1.13)	ปานกลาง
11.	ความรู้ในการผลิตสื่อการสอน โดยใช้วัสดุจากท้องถิ่น	2.59 (1.68)	ปานกลาง	2.77 (1.10)	ปานกลาง	2.82 (1.24)	ปานกลาง	2.73 (1.31)	ปานกลาง
12.	ความรู้ในการเลือกและใช้สื่อ การสอน	2.65 (1.10)	ปานกลาง	2.63 (1.19)	ปานกลาง	2.77 (1.27)	ปานกลาง	2.68 (1.20)	ปานกลาง
รวม		X (S.D)		2.91 (1.09)	ปานกลาง	2.89 (1.18)	ปานกลาง	3.09 (1.09)	ปานกลาง
								2.97 (1.12)	ปานกลาง

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่าปัญหาการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของครูผู้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านความรู้ ความเข้าใจในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยส่วนรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงตามลำดับคือ ความเข้าใจในกระบวนการในการจัดทำแผนการสอน ที่เน้นทักษะกระบวนการ 9 ขั้นในการสอน ความสามารถในการวิเคราะห์จุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชา ความรู้ความเข้าใจในการเลือกเนื้อหาที่จะสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการสอน ความเข้าใจวิธีการในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ความเข้าใจการเลือกใช้วิธีการสอน เทคนิคการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน ให้เหมาะกับการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอน ความเข้าใจในหลักการ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2533 ความรู้ความเข้าใจในการเขียนจุดประสงค์นำทาง ความเข้าใจจุดประสงค์ในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้นในการสอน ความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลหลังการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ความรู้ในการผลิตสื่อการสอน โดยใช้วัสดุจากท้องถิ่น ความรู้ในการเลือกและใช้สื่อการสอน

4.1.2.3 ปัญหาและอุปสรรคด้านการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตด้านการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้นำเสนอในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายของปัญหาและอุปสรรค
การใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของ
ครูผู้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น
ด้านการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อที่	รายการ	ระดับปัญหา							
		ครู ป.1		ครู ป.2		ครู ป.3		รวม	
		$\bar{X}$	แปลความ	$\bar{X}$	แปลความ	$\bar{X}$	แปลความ	$\bar{X}$	แปลความ
		(S.D)		(S.D)		(S.D)		(S.D)	
1.	ความสามารถในการจัดทำแผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ได้	3.35 (1.18)	ปานกลาง	3.02 (0.90)	ปานกลาง	3.44 (1.10)	ปานกลาง	3.27 (1.11)	ปานกลาง
2.	ความสามารถในการจัดกิจกรรมการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ 9 ขั้นได้	3.18 (1.11)	ปานกลาง	2.89 (0.84)	ปานกลาง	3.25 (0.93)	ปานกลาง	3.11 (0.98)	ปานกลาง
3.	ความสามารถในการสอนเนื้อหาตามแผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ได้ทันตามกำหนดและเหมาะสมกับการจัดกิจกรรม	2.99 (0.97)	ปานกลาง	3.01 (0.89)	ปานกลาง	3.26 (1.25)	ปานกลาง	3.09 (0.95)	ปานกลาง
4.	เวลาในการเตรียมการสอน ที่ใช้ทักษะกระบวนการ	3.36 (1.15)	ปานกลาง	2.83 (0.95)	ปานกลาง	3.15 (1.00)	ปานกลาง	3.11 (1.06)	ปานกลาง
5.	จำนวนนักเรียนมาก	2.60 (1.23)	ปานกลาง	2.67 (1.16)	ปานกลาง	3.40 (1.22)	ปานกลาง	2.89 (1.20)	ปานกลาง
6.	ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรม โดยเน้นทักษะกระบวนการ 9 ขั้น	2.58 (1.00)	ปานกลาง	2.88 (1.00)	ปานกลาง	3.22 (1.08)	ปานกลาง	2.89 (1.03)	ปานกลาง
7.	ความร่วมมือของนักเรียนต่อกิจกรรม โดยเน้นทักษะกระบวนการ 9 ขั้น	2.40 (2.88)	น้อย	2.66 (0.31)	ปานกลาง	3.25 (1.25)	ปานกลาง	2.77 (0.81)	ปานกลาง
8.	การให้ความสำคัญของการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ของครู	2.89 (0.99)	ปานกลาง	2.89 (1.11)	ปานกลาง	3.24 (1.24)	ปานกลาง	3.01 (1.13)	ปานกลาง

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายของปัญหาและอุปสรรค
การใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของ
ครูผู้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น
ด้านการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ระดับปัญหา							
		ครู ป.1		ครู ป.2		ครู ป.3		รวม	
		$\bar{X}$	แปลความ	$\bar{X}$	แปลความ	$\bar{X}$	แปลความ	$\bar{X}$	แปลความ
		(S.D)		(S.D)		(S.D)		(S.D)	
9.	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรสอนจากแบบเดิมเป็นแบบใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น	2.80 (1.01)	ปานกลาง	3.00 (1.04)	ปานกลาง	3.26 (0.86)	ปานกลาง	3.03 (1.00)	ปานกลาง
10.	การควบคุมชั้น	3.03 (1.12)	ปานกลาง	2.55 (1.10)	ปานกลาง	2.85 (1.32)	ปานกลาง	2.82 (1.18)	ปานกลาง
11.	การจัดกิจกรรมให้นักเรียนตระหนัก	3.07 (0.97)	ปานกลาง	2.96 (1.05)	ปานกลาง	3.21 (0.93)	ปานกลาง	3.08 (0.99)	ปานกลาง
12.	การจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์	3.23 (1.13)	ปานกลาง	3.15 (0.86)	ปานกลาง	3.39 (0.94)	ปานกลาง	3.25 (0.99)	ปานกลาง
13.	การจัดกิจกรรมให้นักเรียนคิดอย่างเป็นระบบ	3.20 (1.14)	ปานกลาง	3.25 (0.76)	ปานกลาง	3.27 (0.92)	ปานกลาง	3.24 (0.92)	ปานกลาง
14.	การจัดกิจกรรมให้นักเรียนสร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย	3.06 (1.10)	ปานกลาง	3.00 (0.87)	ปานกลาง	3.45 (1.00)	ปานกลาง	3.18 (0.98)	ปานกลาง
15.	การจัดกิจกรรมให้นักเรียนประเมินทางเลือก	2.83 (1.50)	ปานกลาง	3.07 (0.84)	ปานกลาง	3.29 (0.98)	ปานกลาง	3.07 (1.33)	ปานกลาง
16.	การจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักการวางแผน และกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ	3.47 (0.98)	ปานกลาง	3.13 (0.84)	ปานกลาง	3.28 (1.14)	ปานกลาง	3.29 (1.01)	ปานกลาง
17.	การจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำงานอย่างเป็นระบบ	3.05 (0.99)	ปานกลาง	3.04 (0.95)	ปานกลาง	2.79 (1.45)	ปานกลาง	2.96 (1.16)	ปานกลาง
18.	การฝึกให้นักเรียนปฏิบัติตามแผนที่วางไว้	3.08 (0.83)	ปานกลาง	3.14 (0.97)	ปานกลาง	3.00 (1.09)	ปานกลาง	3.07 (0.98)	ปานกลาง
19.	การฝึกให้รู้จักประเมินระหว่างปฏิบัติ	3.30 (1.10)	ปานกลาง	3.13 (0.94)	ปานกลาง	3.07 (1.14)	ปานกลาง	3.17 (1.07)	ปานกลาง

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายของปัญหาและอุปสรรค
การใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของ
ครูผู้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น
ด้านการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ระดับปัญหา							
		ครู ป.1		ครู ป.2		ครู ป.3		รวม	
		$\bar{X}$ (S.D)	แปลความ	$\bar{X}$ (S.D)	แปลความ	$\bar{X}$ (S.D)	แปลความ	$\bar{X}$ (S.D)	แปลความ
20.	การฝึกให้นักเรียนติดตามตรวจสอบผลงานและปรับปรุงแก้ไขงานให้ดีขึ้น	3.00 (1.00)	ปานกลาง	3.08 (1.09)	ปานกลาง	2.71 (1.55)	ปานกลาง	2.93 (1.19)	ปานกลาง
21.	การฝึกให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาเมื่อเจอปัญหา	3.12 (1.08)	ปานกลาง	3.08 (1.30)	ปานกลาง	3.11 (1.01)	ปานกลาง	3.11 (1.07)	ปานกลาง
22.	การหาสื่อการสอนที่เหมาะสม	2.88 (1.23)	ปานกลาง	2.90 (1.11)	ปานกลาง	3.01 (1.06)	ปานกลาง	2.94 (1.11)	ปานกลาง
23.	เวลาในการทำอุปกรณ์การสอนให้เอง	3.43 (1.23)	ปานกลาง	2.99 (1.02)	ปานกลาง	3.20 (1.19)	ปานกลาง	3.21 (1.15)	ปานกลาง
24.	การใช้อุปกรณ์การสอนที่มีในห้องเรียน	2.93 (1.07)	ปานกลาง	2.94 (1.25)	ปานกลาง	2.75 (1.00)	ปานกลาง	2.87 (1.12)	ปานกลาง
25.	เวลาในการติดตามผลการเรียนของนักเรียน	2.75 (1.22)	ปานกลาง	2.81 (1.22)	ปานกลาง	2.65 (0.86)	ปานกลาง	2.74 (1.08)	ปานกลาง
26.	การวัดและประเมินผลได้อย่างครอบคลุมทุกจุดประสงค์	2.95 (1.40)	ปานกลาง	3.03 (1.18)	ปานกลาง	3.11 (0.96)	ปานกลาง	3.03 (1.20)	ปานกลาง
27.	การใช้เวลาในการวัดและประเมินผลมาก	3.06 (1.10)	ปานกลาง	2.85 (1.37)	ปานกลาง	2.90 (0.99)	ปานกลาง	2.94 (1.18)	ปานกลาง
รวม		$\bar{X}$ (S.D)		$\bar{X}$ (S.D)		$\bar{X}$ (S.D)		$\bar{X}$ (S.D)	
		3.02 (1.13)	ปานกลาง	2.85 (1.17)	ปานกลาง	3.13 (1.12)	ปานกลาง	3.00 (1.15)	ปานกลาง

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่าปัญหาการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้นในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงตามลำดับคือ การจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักการวางแผนและ กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ ความสามารถในการจัดทำแผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ 9 ชั้นได้ การจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์วิจารณ์ การจัดกิจกรรมฝึกให้นักเรียนคิดอย่างเป็นระบบ เวลาในการทำอุปกรณ์การสอนใช้เอง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนสร้างทางเลือกหลากหลาย การฝึกให้รู้จักประเมินระหว่างปฏิบัติ การฝึกให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาเมื่อเจอปัญหา ความสามารถในการจัดกิจกรรมการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ 9 ชั้น เวลาในการเตรียมการสอนที่ใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ความสามารถในการสอนเนื้อหาตามแผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ได้ทันตามกำหนดและเหมาะสมกับการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมให้นักเรียนตระหนัก การจัดกิจกรรมให้นักเรียนประเมินทางเลือก การฝึกให้นักเรียนปฏิบัติจริงตามแผนที่วางไว้ การวัดและประเมินผลได้อย่างครอบคลุมทุกจุดประสงค์ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนจากแบบเดิมเป็นแบบใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น การให้ความสำคัญของการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้นของครู การจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำงานอย่างเป็นระบบ การใช้เวลาในการวัดผลประเมินผลมาก การหาสื่อการสอนที่เหมาะสม การฝึกให้นักเรียนติดตาม ตรวจสอบผลงานและปรับปรุงแก้ไขงานให้ดี จำนวนนักเรียนมาก ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรม โดยเน้นทักษะกระบวนการ 9 ชั้น การใช้อุปกรณ์การสอนที่มีในท้องถิ่น การควบคุมชั้น ความร่วมมือของนักเรียนต่อกิจกรรมโดยเน้นทักษะกระบวนการ 9 ชั้น เวลาในการติดตามผลการเรียนของนักเรียน

4.1.2.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านการสนับสนุนการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตด้านการสนับสนุนการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายของปัญหาและอุปสรรค
การใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของ
ครูผู้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น
ด้านการสนับสนุนการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น

ข้อที่	รายการ	ระดับปัญหา							
		ครู ป.1		ครู ป.2		ครู ป.3		รวม	
		$\bar{X}$	แปลความ	$\bar{X}$	แปลความ	$\bar{X}$	แปลความ	$\bar{X}$	แปลความ
		(S.D)		(S.D)		(S.D)		(S.D)	
1.	การส่งเสริมและการสนับสนุน จากผู้บริหาร	2.89 (1.18)	ปานกลาง	3.10 (1.27)	ปานกลาง	2.87 (1.10)	ปานกลาง	2.95 (1.19)	ปานกลาง
2.	คู่มือ เอกสาร ที่จะค้นคว้าใน การจัดกิจกรรมการสอนมีน้อย	3.18 (1.15)	ปานกลาง	3.30 (1.12)	ปานกลาง	3.49 (0.96)	ปานกลาง	3.32 (1.09)	ปานกลาง
3.	ความร่วมมือจากคณะครู อาจารย์ในโรงเรียน ในการเขียน แผนการสอน	2.93 (1.20)	ปานกลาง	3.16 (1.22)	ปานกลาง	3.19 (1.14)	ปานกลาง	2.99 (1.18)	ปานกลาง
4.	การประสานงานกับหน่วยงาน อื่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการ สอน	3.31 (1.20)	ปานกลาง	3.25 (1.01)	ปานกลาง	3.54 (0.88)	มาก	3.37 (1.05)	ปานกลาง
5.	การได้รับการนิเทศจากผู้ที่มี ความรู้ ความชำนาญในการใช้ ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น	3.35 (1.10)	ปานกลาง	3.42 (0.98)	ปานกลาง	3.79 (1.04)	มาก	3.52 (1.06)	มาก
6.	การนิเทศติดตามผลการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้น ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น	3.26 (0.73)	ปานกลาง	3.28 (1.22)	ปานกลาง	3.60 (1.00)	มาก	3.38 (1.11)	ปานกลาง
7.	งบประมาณของโรงเรียนในการ สนับสนุนการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	3.50 (1.14)	มาก	3.44 (0.95)	ปานกลาง	3.79 (1.09)	มาก	3.58 (1.07)	มาก
8.	การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพ ในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น	3.34 (1.02)	ปานกลาง	3.21 (0.93)	ปานกลาง	3.64 (1.01)	มาก	3.40 (1.01)	ปานกลาง

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายของปัญหาและอุปสรรค 70

การใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของ
ครูผู้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น
ด้านการสนับสนุนการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ระดับปัญหา							
		ครู ป.1		ครู ป.2		ครู ป.3		รวม	
		$\bar{X}$	แปลความ	$\bar{X}$	แปลความ	$\bar{X}$	แปลความ	$\bar{X}$	แปลความ
		(S.D)		(S.D)		(S.D)		(S.D)	
9.	ความร่วมมือของคณะครูใน โรงเรียน ในการผลิตสื่อการ สอน	3.20 (1.00)	ปานกลาง	3.08 (1.22)	ปานกลาง	3.39 (1.28)	ปานกลาง	3.21 (1.24)	ปานกลาง
10.	ความเพียงพอของสื่อประกอบ การสอน	3.39 (1.04)	ปานกลาง	3.55 (1.01)	มาก	3.76 (1.02)	มาก	3.57 (1.02)	มาก
รวม		$\bar{X}$ (S.D)		$\bar{X}$ (S.D)		$\bar{X}$ (S.D)		$\bar{X}$ (S.D)	
		3.24 (1.11)	ปานกลาง	3.27 (1.13)	ปานกลาง	3.24 (1.12)	ปานกลาง	3.33 (1.12)	ปานกลาง

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่าปัญหาการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้นในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของครูผู้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ด้านการสนับสนุนการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยส่วนรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงตามลำดับ คือ งบประมาณของโรงเรียนในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ความเพียงพอของสื่อประกอบการสอนและการได้รับการนิเทศ จากผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น และพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 7 ข้อ เรียงตามลำดับ คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น การนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ 9 ขั้น การประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอน, คู่มือเอกสารที่จะค้นคว้าในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนความร่วมมือของคณะครูในโรงเรียนในการผลิตสื่อการสอน ความร่วมมือจากคณะครูอาจารย์ในโรงเรียนในการเขียนแผนการสอน การส่งเสริมและการสนับสนุนจากผู้บริหาร

จากปัญหาการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของครูผู้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 รวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านนโยบายและแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้านความรู้ความเข้าใจ การใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอน ด้านการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการสนับสนุน การใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอน ได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายของปัญหาและอุปสรรคการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของครูผู้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

ข้อที่	รายการ	ระดับปัญหา							
		ครู ป.1		ครู ป.2		ครู ป.3		รวม	
		$\bar{X}$ (S.D)	แปลความ	$\bar{X}$ (S.D)	แปลความ	$\bar{X}$ (S.D)	แปลความ	$\bar{X}$ (S.D)	แปลความ
1.	ด้านนโยบายและแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	3.11 (1.11)	ปานกลาง	2.94 (1.11)	ปานกลาง	3.22 (1.11)	ปานกลาง	3.09 (1.10)	ปานกลาง
2.	ด้านความรู้ความเข้าใจการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	2.91 (1.09)	ปานกลาง	2.89 (1.18)	ปานกลาง	3.09 (1.09)	ปานกลาง	2.97 (1.12)	ปานกลาง
3.	ด้านการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	3.02 (1.13)	ปานกลาง	2.85 (1.17)	ปานกลาง	3.13 (1.12)	ปานกลาง	3.00 (1.15)	ปานกลาง

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความหมายของปัญหาและอุปสรรค
การใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ของครูผู้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด
ขอนแก่น (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ระดับปัญหา							
		ครู ป.1		ครู ป.2		ครู ป.3		รวม	
		$\bar{X}$	แปลความ	$\bar{X}$	แปลความ	$\bar{X}$	แปลความ	$\bar{X}$	แปลความ
		(S.D)		(S.D)		(S.D)		(S.D)	
4.	ด้านการสนับสนุน การใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	3.24 (1.11)	ปานกลาง	3.27 (1.13)	ปานกลาง	3.24 (1.12)	ปานกลาง	3.33 (1.12)	ปานกลาง
รวม		$\bar{X}$ (S.D)	3.07 (1.11)	ปานกลาง	2.99 (1.14)	ปานกลาง	3.17 (1.11)	ปานกลาง	3.09 (1.12)

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่า ปัญหาการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของครูผู้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยส่วนรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงตามลำดับคือ ด้านการสนับสนุนการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้านนโยบาย และแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้านการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และด้านความรู้ความเข้าใจการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และเมื่อพิจารณาตามระดับชั้น พบว่า ครูผู้สอนมีปัญหาเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด เรียงลำดับคือ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

4.1.3 ข้อเสนอแนะการแก้ปัญหาการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของครูผู้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากคำถามปลายเปิดเรียงตามลำดับความถี่ จากมากไปหาน้อยในแต่ละด้าน ซึ่งอาจสรุปได้ดังต่อไปนี้

4.1.3.1 ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย และแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ดังที่ได้เสนอในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายและแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น และการกำหนดตัวบุคคลตามความคิดเห็นของครูผู้สอน เรียงตามลำดับความสำคัญ

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (คน)
1	การกำหนดตัวบุคคลในการกำหนดนโยบายและแผนงาน ครูผู้สอนเห็นว่าควรกำหนดโดยบุคคลต่อไปนี้	
	1.1 ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	46
	1.2 คณะครูทั้งหมดในโรงเรียน	38
	1.3 ผู้บริหารโรงเรียน	35
	1.4 ศึกษานิเทศก์อำเภอ	28
	1.5 ครูวิชาการโรงเรียน	27
	1.6 หัวหน้าสายผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	16
	1.7 ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน	15
2	การกำหนดนโยบายและแผนงาน	
	2.1 ควรกำหนดให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) และตรงกับสภาพปัญหาในปัจจุบันให้มากที่สุด	60
	2.2 ควรกำหนดระยะเวลาในการวางแผนให้แน่นอน โดยกำหนด เป็นแผนประจำปี หรือประจำภาคเรียน	48

ตารางที่ 13 ข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายและแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น
และการกำหนดตัวบุคคลตามความคิดเห็นของครูผู้สอน เรียงตามลำดับความ
สำคัญ (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (คน)
	2.3 ควรจัดประชุมครูในโรงเรียนให้จัดทำเป็นกลุ่ม โดยแบ่งงานตามความถนัดของครู	46
	2.4 ควรเขียนนโยบายและแผนงานให้ชัดเจน และมีแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม	41
	2.5 กำหนดนโยบายและแผนงานโดยยึดนักเรียนเป็นหลัก	35
	2.6 กำหนดให้ตอบสนองคำถามที่ว่า จะให้ผู้เรียนเรียนรู้อะไร และปฏิบัติอย่างไร	34
	2.7 ขอคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากครูวิชาการกลุ่ม ศึกษานิเทศก์อำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัด ในการวางแผน	34
	2.8 ควรกำหนดแผนย่อยรองรับ	31

4.1.3.2 ข้อเสนอแนะด้านความรู้ ความเข้าใจในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและแก้ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจ ในการสอนกลุ่ม
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและแก้ปัญหาด้านความรู้ ความเข้าใจ ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	ความถี่
1	ควรจัดอบรมสัมมนาครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตทุกๆ ปี โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ฉบับปรับปรุง 2533 แนะนำวิธีสอนใหม่ๆ การเขียนแผนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น และมีการสาธิตวิธีสอนให้ครูดู พร้อมทั้งให้ครูได้ปฏิบัติการสอน ด้วย	87
2	จัดงบประมาณให้ครูได้ไปศึกษาดูงานในโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ ด้านการสอน โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น	52
3	จัดให้มีแหล่งศึกษาค้นคว้า มีเอกสาร ตำรา คู่มือต่างๆ และเอกสาร เผยแพร่เกี่ยวกับทักษะกระบวนการ 9 ขั้น โดยเฉพาะ	47
4	ควรให้ผู้บริหารนิเทศติดตามผลอยู่เสมอ	44
5	ควรมีงบประมาณให้ครูเมื่อมีการไปอบรมเกี่ยวกับการสอนที่ หน่วยงานอื่น	41
6	ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูผู้สอนในโรงเรียน	36
7	ส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อ	13

4.1.3.3 ด้านการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่ม
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับ การใช้เทคนิคและวิธีสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครู
ผู้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังที่ได้เสนอในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ข้อเสนอแนะในการใช้เทคนิคและวิธีสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้
ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1	การใช้เทคนิคและวิธีสอน	
	1.1 สอนโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ใช้สื่อการสอนให้มาก เพื่อกระตุ้นให้เด็กอยากรู้อยากเรียน	104
	1.2 สอนโดยให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติให้มากที่สุด ฝึกให้นักเรียนได้ วิเคราะห์ข่าว เหตุการณ์เป็นประจำ	97
	1.3 สอนตามความสามารถ และความถนัดของเด็ก	42
	1.4 ใช้เทคนิคและวิธีสอนแบบผสมผสาน	40
	1.5 แยกเด็กเก่ง เด็กอ่อน	25
2	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	
	2.1 จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และพยายามใช้สื่อ การสอนที่มีในท้องถิ่น	121
	2.2 จัดกิจกรรมตามความสามารถของเด็ก และความแตกต่างระหว่าง บุคคล	60
	2.3 ให้เด็กได้แสดงออกและได้ปฏิบัติอย่างจริงจัง	60
	2.4 ฝึกเด็กเป็นศูนย์กลาง และเน้นประชาธิปไตย	59
	2.5 จัดสถานที่ให้อื้ออามวยต่อการจัดกิจกรรมการสอน โดยใช้ทักษะ กระบวนการ 9 ขั้น	55
	2.6 ควรจัดกิจกรรมในบางเนื้อหา หรือบางจุดประสงค์ โดยให้กระชับ รัดกุม และทันเวลา	54
	2.7 การจัดกิจกรรม ควรให้ตรงตามแผนการสอนที่วางไว้	51

4.1.3.4 ข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่ม
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ข้อเสนอแนะในการสนับสนุนในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอน
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (คน)
1	ด้านที่ควรให้การสนับสนุน	
	1.1 สื่อและอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับวัย	120
	1.2 บุคลากรที่เพียงพอ และจบการศึกษาสาขาประถมศึกษาโดยตรง พร้อมทั้งความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน	60
	1.3 คู่มือครูเอกสารหลักสูตร และหนังสือเรียน	50
	1.4 งบประมาณ	50
	1.5 ด้านความรู้วิชาการ	36
	1.6 การให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจจากผู้บริหาร	35
	1.7 การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น	30
2	วิธีการที่ควรให้การสนับสนุน	
	2.1 จัดสื่อและวัสดุอุปกรณ์ให้แก่โรงเรียน ให้เพียงพอตามความต้องการ โดยหน่วยงานจากสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ	45
	2.2 ทำคู่มือครู แผนการสอน และเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับทักษะ- กระบวนการ 9 ขั้น แจกทุกโรงเรียน	43
	2.3 จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอโดยให้โรงเรียนจัดซื้อสื่อการสอนเอง เพื่อให้ได้ตรงตามความต้องการ	42
	2.4 จัดอบรมสัมมนาการสอนช่วงปิดเทอม และให้ไปศึกษาดูงานนอก สถานที่	41
	2.5 ส่งเสริมให้รางวัลแก่ครูผู้สอน โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้นดีเด่น	40
	2.6 ให้การนิเทศด้านวิชาการเป็นประจำ	38
	2.7 จัดให้มีหนังสือเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้เพียงพอ	37
	2.8 ผู้บริหารควรเอาใจใส่และให้กำลังใจแก่ครู	36

4.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ตลอดจนข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ซึ่งผู้วิจัย เห็นว่ามีประเด็นที่น่าสนใจ จึงขออภิปรายเป็นข้อๆ ดังต่อไปนี้

1) สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนที่ผ่านการอบรมในหน่วยงานของครูผู้สอน ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีร้อยละ 81.52 และศึกษาด้วยตนเอง ถึงร้อยละ 76.67 แสดงให้เห็นว่า ยังมีครูอีกส่วนหนึ่งที่ไม่ผ่านการอบรมตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งจะจัดขึ้นทุกปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 โดยเริ่มอบรมครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อน แล้วจะอบรมครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 3, 4, 5 และ 6 ในปีถัดมาปีละชั้น ครูที่ไม่ผ่านการอบรมดังกล่าว จะเข้ามาทำการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ทำให้ไม่เข้าใจหลักสูตรใหม่ และการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น เท่าที่ควร แต่อาจมีความรู้จากการศึกษาด้วยตนเองเท่านั้น ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะครูที่ผ่านการอบรมแล้วได้ย้ายไปโรงเรียนอื่น ทำให้ต้องจัดครูที่ไม่ผ่านการอบรมเข้ามาสอนแทน หรือผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญโดยไม่จัดให้ครูสอนตามที่ได้อบรมมา ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบควรจะแก้ไขโดยให้สำรวจครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่ตกค้างยังไม่ผ่านการอบรมให้เข้ารับการอบรมดังกล่าวในปีต่อไป

2) ปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ค้นพบว่า ครูผู้สอนประสบปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเกือบทั้งหมด มีเพียงด้านการสนับสนุนการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้นในการสอนบางข้อเท่านั้นที่อยู่ระดับมาก แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนยังประสบปัญหาการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้นอยู่บ้าง แต่ไม่มากนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด อยู่แก้ว (2534) พบว่า ปัญหาการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนอยู่ในระดับปานกลาง เช่น เอกสารความรู้เกี่ยวกับการใช้ทักษะกระบวนการในการสอนที่ได้รับจากกรมวิชาการไม่เพียงพอ และหนังสือที่ใช้ประกอบการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการในการสอนไม่เพียงพอ ซึ่งผู้วิจัยขอนำประเด็นที่น่าสนใจในแต่ละด้านมาอภิปรายดังต่อไปนี้

ด้านนโยบายและแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พบปัญหาสำคัญคือ การจัดทำแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้นในการสอนซึ่งปัญหานี้ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทมากกว่าครูผู้สอน ผู้บริหารไม่ได้รับนโยบายและแผนงานการใช้

ทักษะกระบวนการ 9 ชั้นจากหน่วยเหนือ คือ จากกรณีศึกษาดังข้อค้นพบในงานวิจัยของ สมคิด อยู่แก้ว (2534) พบว่าผู้บริหารเป็นจำนวนเท่ากับครูผู้สอนที่ไม่ใช้ทักษะกระบวนการในการสอน เพราะไม่ได้รับนโยบายและแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการในการสอน ที่เป็นเหตุผลหนึ่งทำให้เกิดปัญหากับครูผู้สอน และเป็นปัญหาที่ส่งผลไปสู่ปัญหาอื่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในเมื่อโรงเรียนไม่ได้รับนโยบายและแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการในการสอน จึงทำให้ขาดนโยบายและแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการในการสอน และส่งผลให้ครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจในการนำทักษะกระบวนการไปจัดกิจกรรมในการสอน ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงคือ กรมวิชาการ ที่จะต้องส่งเสริมและให้การสนับสนุน ตลอดจนจัดส่งนโยบายและแผนงานการใช้ทักษะกระบวนการให้ทั่วถึง รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ด้านความรู้ความเข้าใจในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พบว่าส่วนมากครูผู้สอนผ่านการอบรมสัมมนามาแล้ว แต่ยังพบว่าครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น โดยเฉพาะความเข้าใจในการจัดทำแผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ความสามารถในการวิเคราะห์จุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชา ความรู้ความสามารถในการเลือกเนื้อหาที่จะสอน โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด อยู่แก้ว ซึ่งพบว่าครูมีความรู้ในการใช้ทักษะกระบวนการอยู่ในระดับที่จะต้องปรับปรุง โดยเฉพาะในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งพบกับปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ ดังที่ สมจินตนา วงศ์แสง (2524) สันทัด อินทริกันนท์ และ เจริญเกียรติ ภูสุกุล (2531) พบว่าปัญหาในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตคือ ครูขาดความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน กรมวิชาการ (2521) พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรคือ ครูขาดความรู้และเทคนิคการสอน ตลอดจนขาดการได้รับการนิเทศและการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ผลงานวิจัยของ เฉลิมพร ลพอุทัย (2528) พบว่าครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีปัญหามากในด้านความรู้ของครู เนื่องจากไม่ได้รับการอบรมการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตโดยเฉพาะหรือแม้จะมีการอบรมการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตบ้าง แต่ใช้ระยะเวลาสั้นไม่เพียงพอกับความต้องการของครู การขาดความรู้ความเข้าใจในด้านดังกล่าว นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่งในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำแผนการสอนและการวิเคราะห์จุดประสงค์ ดังที่ วัลลภ กันทรพย (2533) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการสอนจะได้ตามทักษะกระบวนการหรือไม่ จะต้องพิจารณาจุดประสงค์ให้

ต้องแก้ไขก่อน ถ้าจัดสอนไม่ได้ตามทักษะกระบวนการก็ให้สอนกระบวนการอื่นที่เหมาะสมกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชานั้น และพรณีนี สาคริก (2514) กล่าวว่า ครูเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนการสอน แม้ตัวผู้เรียนจะมีสติปัญญาไม่ดี ขาดความสนใจ หรือขาดสถานที่เรียน ตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งหนังสือเรียนที่มีอยู่จะไม่สมบูรณ์นัก แต่ถ้าครูมีความรู้ ความสามารถ ทั้งในด้านเนื้อหาวิชา และการถ่ายทอดทางวิชาการข้อบกพร่องอื่นๆ จะได้รับการปรับปรุงจากครู แต่ในทางกลับกัน ถ้านักเรียนมีความสนใจดี แต่ครูไม่มีความรู้ ความสามารถ จะก่อให้เกิดผลเสียหายนามากกว่า ด้วยเหตุนี้ความรู้ของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ แสดงให้เห็นว่าปัญหาครูที่สอนขาดความรู้ความเข้าใจด้านนี้ จะส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องส่งครูเข้าอบรมสัมมนาทบทวนในสิ่งที่ได้รู้มาแล้ว และอาจเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอย่างเต็มที่

ปัญหาด้านการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยส่วนรวมและรายข้อพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดย 10 ลำดับแรก เรียงตามลำดับคือ ปัญหาการจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักวางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ ปัญหาความสามารถในการจัดทำแผนการสอนเน้นทักษะกระบวนการ 9 ขั้นได้ ปัญหาการจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ปัญหาการจัดกิจกรรมให้นักเรียนสร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย ปัญหาการฝึกให้นักเรียนรู้จักประเมินระหว่างปฏิบัติ ปัญหาการฝึกให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาเมื่อเจอปัญหา ปัญหาความสามารถในการจัดกิจกรรมการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ปัญหาเวลาในการเตรียมการสอนที่ใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น จะเห็นได้ว่าปัญหาที่ครูผู้สอนประสบเป็นปัญหาในเรื่องที่เกี่ยวกับการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตทั้งสิ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นระยะแรกของการใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 ดังนั้น ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจึงขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้นในเรื่องดังกล่าว

อีกประการหนึ่งครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังเคยชินกับการสอน โดยการบรรยายดังผลการวิจัยของสมาน บุญล้น (2524) พบว่าครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนโดยการบรรยายและสอนโดยการปฏิบัติจริงเป็นส่วนน้อย ทองสุข รวยสูงเนิน (2527) พบว่าวิธีสอนที่ครูใช้มากที่สุดคือ บอก อธิบาย หรือบรรยาย วิธีสอนที่ครูไม่ปฏิบัติเลยคือ วิธีการจัดสถานการณ์จำลอง อย่างไรก็ตามปัญหาของครูผู้สอนก็ยังอยู่

ระดับปานกลาง แสดงว่าครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ในการสอนพอสมควร

นอกจากนี้ ปัญหาที่พบว่าเป็นปัญหามาก คือปัญหาด้านการสนับสนุนการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 3 ข้อคือ ปัญหางบประมาณของโรงเรียน ในการสนับสนุนการเรียนการสอน ความเพียงพอของสื่อประกอบการสอนและการได้รับการนิเทศจากผู้มีความรู้ความชำนาญในการสอน

ปัญหาการขาดงบประมาณในการสนับสนุนการเรียนการสอน เป็นปัญหาที่อยู่ในระดับมากที่สุดนี้อาจเป็นเพราะการจัดสรรงบประมาณยังไม่มีส่วนที่สนับสนุนการสอน โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น อย่างจริงจัง เนื่องจากนโยบายของหน่วยเหนือคือ ระดับกรมยังไม่ได้กำหนดนโยบายในการสอนอย่างทั่วถึง

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ปัญหาความไม่เพียงพอของสื่อประกอบการสอน โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เฉลิมพร ลพอุทัย (2528) พบว่า ปัญหาในการขาดงบประมาณในการจัดทำสื่อและการจัดทำสื่อการเรียนให้ทันกับการสอนแต่ละครั้ง นอกจากนี้ วาสนา มหาลลิต (2527) พบว่าครูมีปัญหาไม่มีเวลาผลิตสื่อการเรียนเพราะชั่วโมงการสอนมาก และศิริวรรณ ดีไพบูลย์ (2527) พบว่าครูและผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาทางด้านสื่อการเรียนเนื่องจากความพร้อมทางด้านงบประมาณและวัสดุครุภัณฑ์ในการนำมาสร้างสื่อ จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า สิ่งสำคัญในการขจัดปัญหา ดังกล่าวคือ การให้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน โดยเฉพาะกรมวิชาการ ควรจะมีบทบาทในการผลิตสื่อหรือจัดให้มีการจัดทำสื่อร่วมกัน ซึ่งเป็นสื่อที่มีความคงทนถาวร สามารถที่จะเก็บไว้ใช้ได้และให้โรงเรียนสามารถยืมใช้ได้ โดยจัดในรูปของศูนย์สื่อเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ และขจัดปัญหาครูไม่มีเวลาผลิตสื่อ นอกจากนี้การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตสื่อที่มีคุณภาพจากวัสดุในท้องถิ่น หรือการผลิตสื่อในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ความรู้เป็นคู่มือการจัดทำและการใช้สื่อให้มากขึ้นรวมทั้งมีการนิเทศและติดตามผลอย่างจริงจัง จะช่วยขจัดปัญหาในด้านนี้ได้